

55. borštnik ovo

Maribor
12.–25.
oktober
2020

Gradivo za medije
1. julij 2020

BITI SKUPAJ

Epidemija covid-19 je zarezala v delovanje slovenskih gledališč in ob ustavitvi javnega delovanja razkrila visoko stopnjo občutljivosti in ranljivosti gledališkega sistema. Gledališče temelji na odnosih, (tudi) fizični bližini, je kolektivna in skupnostna dejavnost, temelječa na so-ustvarjanju, so-bivanju, na biti skupaj.

Gledališka predstava je rezultat mnogih povezanih procesov, ki jih v zaostrenih zdravstvenih razmerah ni moč izvajati v oblikah, ki jih poznamo – pokazalo se je, da je gledališče v takih okoliščinah zelo izpostavljeno. Pomemben segment gledaliških ustvarjalcev, ki so že doslej bili najbolj ranljivi, je ustavitev delovanja gledališč najbrž že potisnila prek roba revščine, morebitna ponovna ustavitev pa bi najverjetneje destabilizirala celotno področje. Pomikamo se proti novi resničnosti, ki je negotova in od vseh nas terja premislek, prilagoditve in nove ustvarjalne pristope. Gledališče bo preživelo (tudi to) epidemijo, izjemno pomembno pa je, da njene posledice ne onemogočijo delovanja najbolj izpostavljenih in ranljivih ustvarjalcev in producentov – to bi namreč pomenilo trajno osiromašenje slovenske gledališke ustvarjalnosti. Nenazadnje je tudi Festival Borštnikovo srečanje utemeljen na bogastvu raznolikosti različnih gledaliških pristopov in estetik ter na povezanosti slovenskega gledališkega prostora. V gledališču želimo biti skupaj.

Letošnji festival sledi programski zasnovi, ki smo jo oblikovali v zadnjih dveh letih. Ohranjamo 14-dnevni format, ki nam omogoča izvedbo aktivnosti za mlade ter obsežen študentski program, ki bo še intenzivneje vključil študente. Programski temelj predstavlja izbor desetih predstav v tekmovalnem programu po izboru selektorja Roka Bozovičarja, ki ga dopolnjuje izbor slovenskih in tujih uprizoritev v spremljevalnem programu. Oba temeljita na načelu kakovosti in pomembnosti uprizoritve za slovenski gledališki prostor, izbor predstav slovenskih producentov v programu letošnjega festivala ponuja celovit vpogled v trenutno stanje slovenske gledališke ustvarjalnosti in nakazuje trende razvoja. Med tujimi predstavami je letos tudi nekaj najvidnejših uprizoritev evropskega gledališča. V strokovnem delu programa, ki ga ponovno pripravljamo z Društvom gledaliških kritikov in teatrologov Slovenije, Združenjem dramskih umetnikov Slovenije, SLOGI-jem, UL AGRFT, UL FF, Zavodom Maska, Zavodom Sensorium, Mariborsko knjižnico in drugimi soorganizatorji, se bodo zvrstili mednarodni simpoziji in okrogle mize.

Kljub negotovim okoliščinam je tudi letošnji festival zasnovan kot osrednja slovenska gledališka manifestacija, praznik in promotor gledališke ustvarjalnosti ter mednarodna platforma, ki spodbuja izmenjavo med slovenskim in evropskim gledališkim prostorom.

Aleš Novak
umetniški direktor

Programski sklopi 55. Festivala Boršnikovo srečanje

TEKMOVALNI PROGRAM (v zaporedju datumov premier)

1. Katarina Morano, Žiga Divjak: **Sedem dni**. Režija Žiga Divjak. Mestno gledališče ljubljansko, premiera 19. september 2019.
2. Avtorski projekt po delih Rudija Šeliga: **Izobčenke**. Režija Mirjana Medojević. SNG Drama Ljubljana, premiera 27. september 2019.
3. Dane Zajc: **Grmače**. Režija Nina Rajić Kranjac. Drama SNG Maribor, koprodukcija Konservatorij za glasbo in balet Maribor, premiera 27. september 2019.
4. Henrik Ibsen: **Strahovi**. Režija Igor Vuk Torbica. Prešernovo gledališče Kranj, premiera 10. oktober 2019.
5. Susan Sontag: **Alice v postelji**. Režija Dorian Šilec Petek. SNG Drama Ljubljana, premiera 8. november 2019.
6. Po motivih Marka Breclja in Marka Mlačnika: **Biokozmizem::Izreka**. Režija Dragan Živadinov. Zavod Delak, premiera 26. november 2019.
7. Gledališko potovanje po motivih Modre ptice Mauricea Maeterlincka: **Sedem vprašanj o sreči**. Režija Tomi Janežič. Lutkovno gledališče Ljubljana in Slovensko mladinsko gledališče, premiera 10. januar 2020.
8. Florian Zeller: **Sin**. Režija Eduard Miler. Mini teater, premiera 18. januar 2020.
9. Sofi Oksanen: **Očiščenje**. Režija Jari Juutinen. Slovensko ljudsko gledališče Celje in sadsongskomplex:fi, premiera 21. februar 2020.
10. Avtorski projekt **Gejm**. Režija Žiga Divjak. Slovensko mladinsko gledališča in Maska Ljubljana, premiera 10. junij 2020.

Tekmovalnim predstavam bo sledil pogovor z ustvarjalci.

POROČILO SELEKTORJA TEKMOVALNEGA PROGRAMA 55. FESTIVALA BORŠTIKOVKO SREČANJE

Letošnje gledališke sezone ni mogoče definirati z udarno povedjo, s pavšalno oceno ali povprečnimi meritvami ravni kvalitete uprizoritev. Le stežka jo je smiselno navezati na pretekla leta in le zamegljeno se vidijo obrisi prihajajočih obetov. Način, na katerega je zaprtje delovanja javnega življenja zarezalo na področje uprizoritvenih umetnosti, je ostro prekinilo živo pulziranje gledaliških organizmov, hkrati pa neoptimistično narekuje snovanje prihodnjih repertoarnih, programskih ter produkcijsko-izvedbenih načrtov.

Današnji pogled na sezono do sredine marca bi sicer nemara lahko vzbudil predstavo o »normalnosti« njenega poteka, tako kot se večina refleksij predkoronske preteklosti z današnje pozicije zdi običajna. O običajnosti poteka sezone lahko pričajo tudi številke: do prekinitve sem si ogledal skoraj sto predstav, v celoti pa preko 110 uprizoritev. V skladu s pravilnikom sem v razmislek potencialnih gradnikov tekmovalnega programa na koncu vzel približno 100 uprizoritev. Kvantitativno je bila torej sezona do cezure izredno produktivna, institucionalni mehanizem, ki je proizvedel približno dve tretjini gledaliških produkcije, izkazuje trden repertoarni okvir, ki zagotavlja stabilno raven gledališke proizvodnje, bistveno manj pa posega po drznih programsko-umetniških usmeritvah ter preizkusih gledališko učinkovitega, ustaljenega in pričakovanega. Produkcija nevladnih zavodov in koprodukcij z javnimi zavodi je obsegala tretjino vseh uprizoritev, kar ne odstopa bistveno od preteklih let, se pa pogoji in razmere njihovega delovanja v vseh okoliščinah zaostrejuje, kar odražajo tudi uprizoritveni dogodki, in nič kaj spodbudno ni pričakovanje, da se bodo posledice ukrepov, razpisnih odlaganj ter morebitnih rezov v proračun zagotovo odrazile pri vseh deležnikih, še posebej samozaposlenih in nevladnih producentih. Neokusna šala bi torej bila, če bi rekel, da je letošnja sezona minila kot običajne in da slovensko gledališče izkazuje visoko kondicijo in formo ter obeta kontinuiteto umetniške ravni.

Kako torej gledališke svetove pretekle normalnosti, ki jo je dodobra izčrpal sprememb potreben sistemski okvir, misliti v neki drugi normalnosti? Kako uprizoritveni konteksti pretekle gledališke sezone resonirajo v pretresih in premenah sedanjosti, kako osmisliti odprtost gledališkega dogodka in spremembe njegovega zaznavanja ter družbene vpetosti, so nekatera od vprašanj, ki prevevajo sklepne dni sezone 2019/2020. Vanjo smo vstopili brez vpogleda v njen zaključek in od nje se poslavljamo brez jasnega zemljevida, ki bi usmerjal nadaljnje gledališko iskanje. Pa vendar ta razmislek o pretekli gledališki sezoni nikakor ne želi biti pesimističen, saj je ta pred in po zarezi ponudila dovolj razlogov za utrditev prepričanja o ustvarjalnem ter skupnostno-povezovalnem potencialu slovenskega gledališča in verjamem, da ga izbor tekmovalnih predstav tudi primerno izraža.

Celota vsebinsko-tematske širine uprizoritev obsega preiskovanje družbenih in kulturnih fenomenov ter političnega ustroja sveta, ki jih obravnavajo skozi osebno perspektivo vsakdanjega mikro pogleda ali dialoški trk principov v različnih odtenkih, mestoma zresnjenih, drugje zopet humornih ideoloških slikah. Formalna raznolikost uprizoritvenih modelov sestoji tako iz prevladujočih dramskih uprizoritev, avtorskih pristopov snovalnega, dokumentarnega gledališča in gledališča objektov, iz razrahljanih performativnih pristopov in hibridnih oblik gibalnega, plesnega ter glasbenega gledališča.

Z odrov so me nagovorili številni glasovi svetovne književnosti in dramatike, kanonizirana besedila slovenskih avtorjev, pa tudi mlajša, uveljavljajoča se dramska pisava. Vzpodbudni so redni in vedno bolj ambiciozni angažmaji mladih kolektivov, ki so dokazali, da so zanesljiv gradnik institucionalnih repertoarjev, z lastno vizijo ustvarjalnega procesa, postopkov ter umetniške drže. Tudi študijske produkcije UL AGRFT obetajo vznemirljive gledališke ustvarjalce.

V selektorskem procesu sem različnim perspektivam interpretacij sveta, družbenih relacij, posameznikov ter njihovih zgodb, vsem oblikam začasne gledališke so-prisotnosti, njihovim funkcijam in družbenim umeščenoostim ter zamišljenim preobrazbam in drugačnostim poskušal najti ustrezno podlago, ki bi omogočala verodostojno presojo in argumentiran izbor tekmovalnih predstav. Oprl sem se na naslednje ravni kriterijev:

uprizoritveno-izvedbena raven, ki izraža moč prisotnosti in živega transferja med izvajalci in občinstvom;
strukturno-konceptualna zasnova se nanaša na argumentacijo formalnih postopkov gledališkega dogodka in njegovo idejno razvitje;
vsebinsko-tematska prepričljivost zasleduje razmerje vsebine in ustvarjalnega odnosa do nje;
kontekstualni premislek pa uprizoritev vpenja v družbeni kontekst.

Na tej podlagi sem v tekmovalni program uvrstil deset predstav, ki zaokroženo povzemajo vse ravni presežkov gledališke sezone in jo verodostojno predstavljajo. Program je vsebinsko raznolik, saj nudi vpogled v ideološki konstrukt vsakdanjosti (*Sedem dni*), stigmatizacijo bolezni in njenih posledic (*Sin, Alice v postelji*), hkrati pa tudi stapljanje horizontov gledališke in človeške minljivosti ter slovesa (*Biokozmizem::Izreka*), dekonstrukcijo imperativa sreče in njenega iskanja (*Sedem vprašanj o sreči*), generacijsko surovo obračuna s preteklostjo (*Očiščenje*) in prekine njeno cikličnost (*Grmače, Strahovi*), razkrije protipravne sistemske anomalije sedanosti (*Gejm*), kot tehtnejši poudarek se izkazuje družbena marginalizacija drugega oz. ženska pozicija (*Izobčenke, Strahovi, Alice v postelji, Očiščenje*). Obsega pa tudi estetsko raznovrstne produkcije javnih, nevladnih zavodov in medsebojnih sodelovanj v različnih konvencionalnih in prirejenih uprizoritvenih prostorih, ki se poslužujejo različnih uprizoritvenih postopkov v okviru širine praks scenskih umetnosti.

Izbor tako sestavljajo uprizoritve, ki z ustvarjalno vizijo napolnjujejo vzpostavljene odrske svetove, predstave, ki s svojo magnetno silo širijo in ostrijo območje senzibilnosti in izkušnje, predstave, ki se s prepričljivim izrazom umeščajo v prostorsko tukajšnjost in časovno zdajšnjost ter kritično slikajo portret sveta in odnosov. Z razvejanimi poetikami, pristopi in kontekstualnimi poudarki mislijo gledališče kot družbeno osmišljeno in tvorno prakso, ki tudi v omeje(val)nih pogojih utripa v potencialu svoje moči in pomena.

Rok Bozovičar

SPREMLJEVALNI PROGRAM

1. Simona Semenič: **to jabolko, zlato**. Režija Primož Ekart. Zavod Imaginarni, koprodukcija Cankarjev dom, SNG Drama Ljubljana in Mestno gledališče ljubljansko, premiera 5. december 2019.
2. Olja Grubič: **Golo življenje**. Režija Olja Grubič. Via Negativa, premiera 11. oktober 2019.
3. Simona Semenič: **jerebika, štrudelj, ples pa še kaj**. Režija Janez Janša. Maska Ljubljana in Slovensko mladinsko gledališče, premiera 26. oktober 2018.
4. Plesni projekt Mateje Bučar: **Parkett Ball**. Maska Ljubljana, premiera 2020.
5. Urška Vohar (Matilda Buns): **Matilda in njene žemljice**. Svetovanje in odrske intervencije Feminalz/Tatovi podob. Emanat, 14. september 2017.
6. Beton Ltd.: **Mahlzeit**. Koncept in izvedba Beton Ltd. Bunker, 19. december 2019.
7. Tanja Zgonc: **Poklon/Tribute**. Plesni teater Ljubljana, premiera 7. junij 2020.
8. Po motivih Williama Shakespeara in Bernarda-Marie Koltèsa: **H genotipu Hamlet**. Režija in mentorstvo Dragan Živadinov. UL AGRFT in Zavod Delak, 1. februar 2020.
9. Klemen Janežič: **Postaja samobitno**. Flota, koprodukcija Bunker in Zavod 0.1, premiera 12. marec 2020.
10. Video projekt Bojana Jablanovca in Anite Wach: **Physis**. Via negativa, 2020.
11. Snježana Premuš: **Vsak čas je zdaj, prostor**. Zavod Federacija in Nomad Dance Academy Slovenija, koprodukcija Bunker, Workshop foundation Budimpešta, Lokomotiva Center za nove iniciative v umetnosti in kulturi, premiera 30. september, 2019.
12. Oliver Sacks: **Muzikofilija**. Režija Ivana Djilas. Anton Podbevšek Teater, premiera 28. februar 2020.
13. Nicole Mossoux, Patrick Bonté: **The Great He-Goat (Veliki kozel)**. Compagnie Mossoux-Bonté (BE), koprodukcija Charleroi Danse – Centre chorégraphique de la Fédération Wallonie-Bruxelles (BE), La Briqueterie - CDCN du Val-de-Marne (FR), Le Théâtre de Rungis (FR), La Coop (BE), Shelter Prod (BE), s podporo Théâtre de Liège (BE), Théâtre de Châtillon (FR), Taxshelter.be (BE).
14. Avtorski projekt Boruta Šeparovića po motivih istoimenskega romana Ödöna von Horvátha, navdihnjen z delom Franca Bifa Berardija **Heroji: Mladež bez boga (Mladina brez boga)**. Režija Borut Šeparović. Zagrebško gledališče mladih ZKM in Montažstroj (HR).
15. Avtorski projekt Boba Jelčića po drami Antona Pavlovića Čehova: **Tri sestre**. Režija Bobo Jelčić. HNK Zagreb (HR).
16. Sharon Eyal: **Soul Chain (Veriga duš)**. Koreografija Sharon Eyal. tanzmainz Staatstheater Mainz (DE).
17. Günter Grass: **Die Blechtrommel (Pločevinasti boben)**. Režija Oliver Reese. Berliner Ensemble (DE).

Spremljevalni program je oblikoval umetniški direktor Aleš Novak.

O OTVORITVENI PREDSTAVI 16. 10. 2020

Soul Chain je kolektivno stanje človeštva, dvajset plesalcev se giba kot en organizem, povezana veriga ljudi, slogov, značajev in čustev. Jeza, strast, hrepenenje, odpor ... posameznika za hip izstrelijo iz roja, notranji spopadi pa sprožajo serijo ekspresivnih gibov, ki poganjajo enovito skupino. Predstava je v letu 2018 prejela najpomembnejšo nemško gledališko nagrado Faust.

MLADO GLEDALIŠČE

Uvodni programski sklop oblikuje platformo za križanje stališč, potreb in vprašanj na preseku kakovostne kulture in umetnosti ter sodobne vzgoje in izobraževanja. V gledališče vabi mlade gledalce in njihove vzgojitelje, usmerja se v obravnavo tem *na robu kadra* in spodbuja k vključujočemu družbenemu dialogu.

Predstave s pogovori

1. Avtorski projekt NIE: **Bratje in sestre**. Režija Kjell Moberg. New International Encounter (NO, GB).
2. Ana Štiglic, Zoran Petrovič, Marek Turošik, Monika Pocrnjič, Toni Soprano: **Viktorija 2.0**. Režija Zoran Petrovič. KUD Moment, GT22 (SI).
3. Martin Tétreault po motivih Ludwiga van Beethovna: **9**. Koreografija Hélène Blackburn. Cas Public (CA) in Kopergieterij (BE).
4. Saško Brama: **Jesen na Plutonu**. Saško Brama in skupina (UA).
5. David Greig: **Rumena luna**. Režija Primož Ekart. Gledališki laboratorij Lutkovnega gledališča Ljubljana v sodelovanju z Vzgojnim zavodom Planina, koprodukcija Srednja vzgojiteljska šola, gimnazija in umetniška gimnazija Ljubljana (SI).

Usposabljanja

1. Iva Moberg, NIE: *Predstava od spočetja do vtisa*, tridnevna delavnica za učitelje in ustvarjalce
2. Primož Ekart: *Gledališki laboratorij*, delavnica za mentorje
3. KUD Moment: *Tehnologija na odru*, delavnica za mlade
4. *Vključevanje*, javni premislek o umetnosti in družbeni odgovornosti

ŠTUDENSKO GLEDALIŠČE

Programski sklop je oblikovan v delovni skupini, sestavljeni iz predstavnikov FBS in UL AGRFT, kjer se v vzajemnem premišljevanju rojevajo nove študentske festivalske vsebine.

Produkcije s pogovori

1. Heiner Mueller: **Kvartet**. Režija Živa Bizovičar. UL AGRFT, GT22 in FBS, festivalska premiera.
2. Ödön von Horvath: **Kazimir in Karolina**. Režija Žiga Hren in Aljoša Živadinov Zupančič. Produkcija III. semestra DI, GLR in DSU UL AGRFT, premiera 7. februar 2020.
3. Gregor Strniša: **Ljudožerci**. Režija Luka Marcen. produkcija VII. semestra DI in GLR UL AGRFT, premiera 29. januar 2020.
4. ADU Zagreb (HR).
5. **Minutna drama**. Produkcija treh nagrajenih besedil mednarodnega študentskega natečaja UL AGRFT v sodelovanju z ADU in FBS.

Usposabljanja

1. Branko Jordan UL AGRFT, delavnica za igralce
2. ADU Zagreb (HR), delavnica za igralce
3. Saško Brama (UA): **Izkustveno gledališče**, tedenski seminar za mlade gledališke ustvarjalce

Boršnikov blog

Blog in vlog bosta vključevala raznorodne besedilne vrste, filmske formate v sodelovanju z Oddelkom za dramaturgijo in scenske umetnosti in Oddelkom za film in televizijo UL AGRFT in fotografije. Nadgradili jih bodo tematski pogovori po predstavah mednarodne študentske sekcije festivala. Namen projekta je živa in živahna festivalska refleksija, sveža v premisleku in suverena v stališču, ki bo zagotavljala vključevanje študentov v profesionalno okolje.

Boršnikov blog letos poteka kot del pilotskih projektov Univerze v Ljubljani.

STROKOVNI PROGRAM

1. *Gledališče, ples in performans po covid-19, med trenutno pogubo in priložnostmi za prihodnost*, mednarodni simpozij Društva gledaliških kritikov in teatrologov Slovenije DGKTS
2. *Senzorialno v gledališču – na sledi vonjav v in onkraj vsakdanjega življenja*, mednarodni znanstveno umetniški simpozij UL AGRFT, UL FF, Slogi, Zavoda Sensorium in FBS
3. Okrogla miza v organizaciji Združenja dramskih umetnosikov Slovenije ZDUS **Pogoji za ustvarjalnost**
4. Okrogla miza o **Stanku Majcnu** ob 50. letnici njegove smrti, FBS v sodelovanju z Mariborsko knjižnico
5. *Maska praznuje*, razstava in aktivnosti ob praznovanju 100 let od izida prve številke revije Maska

ZALOŽNIŠTVO

Letošnja izdaja knjižice **Boršnikov prstan** je posvečena lanski prejemnici te prestižne nagrade za igralske dosežke, igralki **Marinki Štern**. Publikacijo je uredila Mojca Redjko, avtorji besedil so: Aleš Novak, Tomi Janežič, Tomaž Toporišič, Primož Jesenko, Melita Forstnerič Hajnšek, Jana Pavlič, Niko Goršič in Matjaž Pograjc.

55. Festival Borštnikovo srečanje

Umetniški direktor **Aleš Novak**

Direktor SNG Maribor **Danilo Rošker**

Selektor tekmovalnega programa 55. FBS **Rok Bozovičar**

Strokovna skupina

Neda Rusjan Bric, Nenad Jelesijević, Tina Kosi, Tone Partljič in Tomaž Toporišič

Strokovni žiriji

Strokovna žirija za tekmovalni program

Norbert Rakowski (PL), Ivan Medenica (RS), Dubravka Vrgoč (HR), Barbara Orel, Vilma Štritof

Strokovna žirija za podelitev Borštnikovega prstana

Ira Ratej, Mojca Jan Zoran, Tomaž Toporišič, Marinka Štern in Aleš Novak

Festivalska ekipa

Asistentka umetniškega direktorja **Mojca Kolar**

Izvršna producentka in stiki z javnostmi **Daša Šprinčnik**

Programska sodelavka (Mlado gledališče, Študentsko gledališče) **Mojca Redjko**

Projektни svetovalec **Miha Marinč**

Oblikovalec vizualne podobe festivala **Radovan Jenko**

Urednik publikacij **Benjamin Virc**

Skrbnica festivalskih lokacij **Ana Gabrovec**

Koordinatorica prostovoljcev **Marja Guček**

Fotograf **Boštjan Lah**

Tehnična vodja **Matic Gselman, Matic Kašnik**

Festival Borštnikovo srečanje

Slovenska ulica 27, 2000 Maribor, Slovenija

T +386 2 250 62 27

T +386 2 250 61 00

F +386 2 250 62 28

info@borstnikovo.si

www.borstnikovo.si